

Se videoen: Ukrudtsplante generer økologerne og kravler, når den bliver våd

De fleste økologer kender flyvehavren som en besværlig ukrudtsplante, der skal bekæmpes manuelt – endda midt i sommerferien. Trods navnet spredes den ikke ved at flyve, men frø fra den genstridige ukrudtsplante kan vækkes med vand og kravle rundt på marken.

🕒 26. september 2025

👁️ [Planteavl](#)

📖 Læsetid: 5 minutter

Flyvehavre - derfor skal du fjerne den

UB [Uffe Bregendahl](#) 📁 [Mark og stald](#) 👁️ [Planteavl](#)

Del

Landmand Knud Træholt knæler i hvedemarken, så hans øjne er i højde med afgrødernes overflade – og så bliver den afsløret.

Den forhadte flyvehavre stikker sine majestætiske klokker op over afgrøderne på marken, og for Knud Træholt gælder det nu om at låse blikket fast på planten, til han når frem og kan trække den op.

En procedure, som han må gentage hundredvis af gange en sommerdag på marken ved Hadsten midt i juli.

”

Det er den eneste kornart, jeg kender, der kan kravle.

— *Lars Egelund Olsen, specialkonsulent, Innovationscenter for Økologisk Landbrug*

Flere sommerdage er for ham og andre økologer landet over øremærkede til jagten på flyvehavre, og for dem er der stort set kun én måde at bekæmpe ukrudtsplanten på: Den skal rykkes op med rod – manuelt.

”Flyvehavre er et meget seriøst problem for økologer. Vi bliver nødt til at være meget, meget over det, fordi vi jo ikke kan sprøjte det væk. Hvis du misser et år, skal du regne med, at der i hvert fald går fire til fem år med en opformering, før du er nede igen. Opformeringen er meget, meget kraftig, så hvis du overser en plante eller to, har du jo næste år 30, 40 eller 50 planter det samme sted. Så det går stærkt, og vi skal være over det,” forklarer Lars Egelund Olsen, der er specialkonsulent ved Innovationscenter for Økologisk Landbrug.

Økolog Knud Træholt må bruge flere sommerdage hvert år på at spotte og bekæmpe flyvehavren manuelt. Foto: Uffe Bregendahl

Nogle planter kan i dag ikke spottes, fordi de ikke er vokset op over markens afgrøde, og derfor er det nødvendigt at gå over marken flere gange på en sommer.

Lars Egelund Olsen har selv et andet landbrug med planteavl og bruger der mange dage på at vandre gennem kornmarkerne på jagt efter flyvehavre.

Mens vi besøger marken hos Knud Træholt i Hadsten, samler konsulenten selv et lille neg af flyvehavre – det ligger på rygraden. Planterne ender i skovlen på en frontlæsser og bliver senere brændt.

Får man ikke bugt med planterne, risikerer man, at de spreder sig med mejetærsker, halmpresser eller harv.

Men faktisk har den listige ukrudtsplante forklædt som havre en helt usædvanlig måde at sprede sine gener på: Den kan kravle – helt bogstaveligt.

Specialkonsulent Lars Egelund Olsen har selv indsamlet ukrudt, der til forveksling ligner en

*havreneg, og som altså selv kan
flytte frøene og sprede generne,
hvis ikke planterne fjernes. Foto:
Uffe Bregendahl*

"Man har altid vidst, at den kunne kravle, og de gamle landmænd ved det også. Men måske er det gået lidt tabt, at den kan. Der er i hvert fald en del, der ikke ved det. Derfor synes jeg, det er på sin plads at få det genopfrisket. Det er den eneste kornart jeg kender, der kan kravle," siger Lars Egelund Olsen.

99

Landmanden har pligt til at fjerne den, og kan blive politianmeldt og få bøder, hvis han ikke gør.

*— Lars Egelund Olsen, specialkonsulent, Innovationscenter for Økologisk
Landbrug*

Venter på vand

Når han siger, at plantens korn kan kravle, mener han det helt bogstaveligt.

Korn fra flyvehavre, der ikke bliver plukket, falder ned på markens overflade, hvor de lægger sig til at vente – måske i uger.

Men i samme øjeblik de rammes af regn eller dug, er det, som om de vækkes, og de begynder at bevæge sig.

De lange, tråde der stikker ud fra kornet – plantens stak – begynder med det samme at bevæge sig, og det ser nærmest ud som, om dens to stakke bliver til ben.

I koordinerede bevægelser begynder dens stak at flytte rundt med kornet, og det ser ud, som om de faktisk kravler.

"Selvom vi harver i efteråret og så videre, falder de ned i de revner, og der går de i spirehvile og er klar til næst til næste forår, måske i efteråret. Men den spredes både med maskinerne, men også en lille smule med dens egen specielle biologi," forklarer Lars Egelund Olsen.

Så snart frøene udsættes for regn eller dug, begynder dens stak at bevæge sig og flytte frøet. Foto: Uffe Bregendahl

Lovpligtig bekæmpelse

Det er altså en listig og uønsket plante, og den skal fjernes – det siger loven sågar.

”Landmanden har pligt til at fjerne den og kan blive politianmeldt og få bøder, hvis han ikke gør,” påpeger Lars Egelund Olsen.

Der er altså flere grunde til, at flyvehavren skal væk. Men først og fremmest på grund af faldende høstudbytter, som skyldes, at den stjæler næringsstoffer fra hovedafgrøden, mens plantens egne korn ikke giver noget udbytte.

”Vi skal simpelthen fjerne den. Hvis vi ikke gør, stikker det af for os, og det gør det ret hurtigt, Vi skal virkelig være over den, og fordi vi ikke kan bekæmpe den kemisk, er der kun at luge. Sædskifte og radrensning kan gøre noget, men vi skal ud og luge i alle marker. Desværre et tidspunkt på året, hvor vi gerne vil holde ferie,” siger Lars Egelund Olsen med et stort smil midt i den høje sol i det bakkede landskab ved Hadsten.